
Kyrkomötet
Budgetutskottets betänkande 2009:2

Årsredovisning
för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008. Kyrkostyrelsen föreslår att Kyrkomötet fastställer årsredovisningen och koncernredovisningen, och revisorerna föreslår att Kyrkomötet beviljar Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret. Utskottet tillstyrker förslagen.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag.....	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008	3
Yttrande från andra utskott	3
Bakgrund.....	3
Förvaltningsberättelsen	3
Ekonomiska kommentarer	4
Bilaga 1 Uppföljning av rambudget 2008	5
Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden.....	5
Revisorerna	5
Yttrandena	6
Utskottets överväganden.....	6
Årsredovisningens innehåll	6
Ansvarsfrihet för Kyrkostyrelsen	6
Förstärkt verksamhetsrevision	7
Bilaga 1, Gudstjänstutskottets yttrande 2009:2y	8
Bilaga 2, Ekumenikutskottets yttrande 2009:2y	9
Bilaga 3, Kyrkolivsutskottets yttrande 2009:2y	10

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

B 2009:2

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2008.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008.

Yttrande från andra utskott

Samtliga utskott har inbjudits att yttra sig över skrivelsen. Yttrande har inkommit från Gudstjänstutskottet (G 2009:2y, *bilaga 1*), Ekumenikutskottet (Eu 2009:2y, *bilaga 2*) och Kyrkolivsutskottet (Kl 2009:2y, *bilaga 3*). Övriga utskott har avstått.

Bakgrund

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008 fram. Skrivelsen består av den tryckta *Årsredovisning 2008 för Svenska kyrkans nationella nivå* samt bilagorna *Uppföljning av rambudget 2008* och *Redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden*.

Årsredovisningen består av förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkningar, kassaflödesanalyser, noter och revisionsberättelse. Dessa delar framträder på blå bakgrund i den tryckta årsredovisningen och avser den koncern som förutom moderföretaget *Trossamfundet Svenska kyrkan* består av dotterföretagen *Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag* (ägare och förvaltare av den fastighet i Uppsala som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler) och *Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag* (vilande). I koncernredovisningen ingår också intresseföretagen *Rättvisemärkt i Sverige AB* och *Berling Media AB*.

Därutöver innehåller den tryckta årsredovisningen faktaartiklar och tematiska artiklar kring frågor som varit aktuella under 2008.

Förvaltningsberättelsen

Ur den omfattande verksamhet som redovisas i förvaltningsberättelsen pekar Kyrkostyrelsen särskilt på klimatarbetet, jubiléet 50 år för prästvigda kvinnor, kulturarvsfrågorna samt att det skett en större samordning av det internationella arbetet i Sverige.

Klimatarbetet fick ett särskilt fokus genom det interreligiösa klimatmötet i Uppsala, som ärkebiskopen bjöd in till och där religiösa ledare från alla stora religioner tillsammans med nära tusen intresserade deltog. Mötet utmynnade i ett gemensamt manifest som ställer krav på politikerna för en förändring av främst de rika ländernas klimatpolitik.

Jubiléet av det historiska vägvalet att öppna prästämbetet för kvinnor startade i samband med höstens kyrkomöte och har uppmärksammats bland annat genom utställningar och högtidsgudstjänster.

Kulturarvsfrågorna är inte bara en angelägenhet för Svenska kyrkans medlemmar utan av stor betydelse för det svenska samhället. Samtalen med staten om

kyrkoantikvarisk ersättning, stiftelsebeskattning och tjänstledighet för förtroendevalda har fortsatt inför avstämningen år 2009. Den kyrkoantikvariska ersättningen gick under året bland annat till åtgärder som motverkar stölder och bränder i kyrkor.

Det internationella arbetet fortsätter som tidigare men under året upphörde Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission som namn och verksamheten presenteras nu istället under benämningen *Hela världen – Svenska kyrkans internationella arbete*. Förändringen var en följd av de senaste årens verksamhetsutveckling, som haft till syfte att i Svenska kyrkan som helhet öka engagemanget och ansvarstagandet för den internationella verksamheten.

Ekonomiska kommentarer

Siffror inom parentes avser föregående år.

Årets resultat i koncernen uppgår till -824 (36) miljoner kronor. Avvikelsen mot föregående år förklaras nästan helt av negativ avkastning från kapitalförvaltningen.

Den största intäkten utgörs av utjämningsavgifter genom det kyrkliga utjämningsystemet, vilka har uppgått till 1 440 (1 400) miljoner kronor. Omfattningen påverkas främst av storleken på avgiftsunderlaget, som utgörs av den kommunalt beskattningsbara inkomsten för Svenska kyrkans medlemmar.

Genom den statliga kyrkoantikvariska ersättningen får Svenska kyrkan bidrag till antikvariska merkostnader vid underhåll och renovering. Totalt har 395 (305) miljoner kronor mottagits och 281 (257) miljoner förbrukats genom vidareförmedling till projekt inom stift och församlingar. Bidraget intäktsredovisas i takt med att det förbrukas.

Bidragen från Sida för utvecklingssamarbetete och katastrofinsatser uppgick till 93 (87) miljoner kronor medan insamlade medel genom kollekter och gåvor uppgick till 213 (197) miljoner kronor. Ökningen av insamlade medel förklaras av högre intäkter från testamenten.

Insamlingsverksamheten regleras och kontrolleras förutom av lagstiftning även av frivilliga regelverk, bland annat från Stiftelsen för Insamlingskontroll (SFI). SFI:s krav på de anslutna organisationerna är att minst 75 procent av intäkterna ska gå till ändamålet medan resterande del får gå till administration och insamling samt till fondering. I skrivelsen finns ingen information om hur stor andel av intäkterna som gått till ändamålet, men utskottet har inhämtat att det för den internationella verksamheten rör sig om 90 (102) procent och för verksamheten bland svenskar i utlandet 92 (79) procent.

För året redovisas totala kostnader om 2 217 (2 139) miljoner kronor. De största kostnaderna är bidrag inom ramen för det kyrkliga utjämningsystemet, vilka uppgick till 839 (835) miljoner kronor. Under året har ett tillfälligt församlingsbidrag om 200 (200) miljoner kronor betalats till Svenska kyrkans enheter på lokal nivå. Bidrag har även lämnats till svenska och internationella partner för genomförande av verksamhet motsvarande 583 (541) miljoner kronor.

Under året har motsvarande 315 (308) heltidsanställda funnits i Sverige och 164 (163) i utlandet.

Årets resultat innebär att eget kapital har minskat med 824 (ökat 36) miljoner kronor till 4 345 (5 170) miljoner. Enligt kyrkoordningen ska den nationella nivåns kapital förvaltas på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella nivå mätt över rullande tioårsperioder. Nivån per 31 december 2008 är 109 procent av målnivån, som av Kyrkomötet 2008 bestämdes till 4 000 miljoner kronor med en årlig uppräkningsindex enligt konsumentprisindex. Soliditeten, det vill säga eget kapital i procent av totala tillgångar, är 58 (62) procent.

Budgetutskottet har i tidigare betänkanden efterlyst en redovisning av hur rambudgeten följts, liksom en tydligare återkoppling till gjorda investeringar. Då årsredovisningen är ett officiellt dokument som används i publika sammanhang och delges andra intressenter än Kyrkomötet finns i den ingen uttrycklig jämförelse mot rambudgeten. Kyrkostyrelsen har istället valt att lämna dessa redovisningar som bilaga. Siffrorna i bilagan avser endast moderföretaget och inte hela koncernen (skillnaden är dock marginell).

Av bilagan framgår bland annat att nettoresultatet varit kraftigt sämre, 971 miljoner kronor, än planerat i rambudgeten. Avvikelsen beror helt på att värdepappersportföljen, som värderas till marknadsvärde, sjunkit i värde. Resultatet före finansförvaltningen har däremot varit 104 miljoner kronor bättre än rambudget.

Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden

Kyrkostyrelsen har tidigare år lämnat motsvarande redogörelse som särskild skrivelse. I fjolårets betänkande B 2008:3 menade Budgetutskottet att Kyrkostyrelsen bör överväga att istället lämna den som bilaga till årsredovisningen, vilket också skett.

Av bilagan framgår att 14 av de 20 skrivelser som Kyrkomötet 2008 översände till Kyrkostyrelsen är slutbehandlade. Av de från förra årets redogörelse ännu inte slutbehandlade skrivelserna har fyra slutbehandlats medan sju återstår. De sammanlagt 13 skrivelser som ännu inte slutbehandlats är:

- KmSkr 2008:2 med O 2008:2 Icke-territoriella församlingar
- KmSkr 2008:15 med EE 2008:8 Solenergi
- KmSkr 2008:21 med Kl 2008:11 Kyrkans undervisning
- KmSkr 2008:22 med Kl 2008:12 Inomkyrklig reflektion om vår folkkyrka
- KmSkr 2008:25 med Kl 2008:15 Nationell samordning av kommunikation
- KmSkr 2008:27 med Kr 2008:6 De ungas kyrkomöte
- KmSkr 2007:18 med Kl 2007:1 Behörighetsgivande utbildning för blivande kyrkoherdar
- KmSkr 2006:1 med G 2006:7 När de ”antecknade” försvinner
- KmSkr 2006:5 med Eu 2006:7 Ekumeniken och kyrkoordningen
- KmSkr 2005:18 med Eu 2005:2 Svenska kyrkans insatser under Årtiondet för att övervinna våldet
- KmSkr 2005:29 med B 2005:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2004
- Kskr 1998:2 med KG 2 Luthers Lilla katekes
- Oskr 1992:7 med OG 1992:501 Översättning av psalmbok och kyrkohandbok till samiska.

Revisorerna

Revisorerna anser att årsredovisningen och koncernredovisningen ger en rättvisande bild av den nationella nivåns resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige, samt att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar. Revisorerna tillstyrker att Kyrkomötet fastställer årsredovisningen och koncernredovisningen samt beviljar Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Yttrandena

Gudstjänstutskottet påtalar, mot bakgrund av att projektet Glad, enkel, folklig kyrkomusik har slutförts, behovet av en reflektion över kyrkomusikens betydelse för gudstjänstutvecklingen. Utskottet menar att det är viktigt att kyrkomusiken inte blir en avskild enhet utan integreras i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Ekumenikutskottet ser med tillfredsställelse på det omfattande arbete som har gjorts inom ramen för internationell mission och diakoni liksom ekumenik. Utskottet noterar att en stor del av årsredovisningen omfattar dessa frågor och menar att de måste för framtiden vara en central uppgift för Svenska kyrkan.

Kyrkolivsutskottet ser med tillfredsställelse att flera av de områden som finns inom utskottets beredningsområde lyfts fram i årsredovisningen. Inom flera av dessa områden görs stora insatser av den nationella nivån, och utskottet önskar att de följs kontinuerligt i årsredovisningen. Kyrkolivsutskottet anser också att årsredovisningen är trevligt uppställd och kombinerar översiktlighet med intressant detaljinformation. Materialet, inklusive siffrorna, är lättillgängligt och ger värdefull läsning för den som vill veta mer om Svenska kyrkans verksamhet och ekonomi.

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning och koncernredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008.

Även i år är Budgetutskottet positivt till årsredovisningens form och sätt att presentera verksamheten. Utskottet noterar särskilt att Kyrkostyrelsen hörsammat flera av påpekandena från fjolårets betänkande, bland annat önskemålet om en redovisning av hur rambudgeten följts (bilaga 1). Samtidigt ser utskottet med stigande otålighet fram mot resultatet av översynen av den nationella nivåns styrsystem och ställer sig frågande till varför det tar så lång tid att åstadkomma en mer ändamålsenlig verksamhetsstyrning som kan medföra en redovisning inte bara om hur ekonomin, utan också själva verksamheten svarat upp mot planeringen.

Utskottet ser med tillfredsställelse på att den nationella nivån ställer höga krav på sin hantering av insamlade medel men saknar fortfarande en konkret information i skrivelsen om hur stor andel av de insamlade medlen som gått till ändamålet.

Budgetutskottet har inga invändningar mot yttrandena från de övriga utskotten.

Ansvarsfrihet för Kyrkostyrelsen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2008.

Budgetutskottet noterar att revisorerna försäkrat sig om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter, samt att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Utskottet har för sin del inga andra synpunkter än revisorerna.

Under sitt arbete har Budgetutskottet haft möjlighet att ställa frågor till företrädare för Kyrkostyrelsen och till revisorerna. Utskottet menar att revisorerna borde kommunicera tydligare till Kyrkomötet resultatet av den verksamhetsgranskning de genomfört i enlighet med 52 kap 2 § i kyrkoordningen. Utskottet är medvetet om att revisorernas dialog i första hand sker gentemot styrelse och nämnder men menar att det är rimligt att också Kyrkomötet får en tydligare återkoppling än vad som nu är fallet.

Det är viktigt att klargöra i vilka former en återkoppling av verksamhetsrevisionens resultat ska göras. Utskottet förutsätter att frågan aktualiseras i den skrivelse om god revisionssed i Svenska kyrkan som Kyrkostyrelsen avser lämna till Kyrkomötet 2010 (ref till KmSkr 2005:29 i årsredovisningens bilaga 2), och att där också klargörs vilka eventuella förändringar av kyrkoordningen som krävs. Utskottet ser fram mot denna skrivelse och dess bidrag till en förstärkt verksamhetsrevision på alla nivåer i Svenska kyrkan.

Uppsala den 24 september 2009

På Budgetutskottets vägnar

Marianne Kronberg, ordförande

Hans Josefsson, sekreterare

Beslutande: Marianne Kronberg, ordförande, Kenneth Åberg, Monica Lago, Lars Starkerud, Kjerstin Sörngård Thulin, Britas Lennart Eriksson, Sven Esplund, Thomas Jönsson, Stefan Jonäng, Mats Lindblad, Marianne Berglund, Ulla Dahlberg, Bertil Persson, Gustav Thorstensson och Ingemar Karlén.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mats Johansson Flygg, Uhlf Skoglund, Bengt Säberg, Bengt P Gustafsson, Erik Sjöstrand, Marie Wojdkow, John Sund, Bengt Kristiansson och Torbjörn Lindahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2009:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
år 2008**

Till Budgetutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:2.

Gudstjänstutskottet gläds över nya initiativ från Informationsavdelningen på kyrkokansliet, främst bönewebben som också fått stor genomslagskraft i media. Denna har sin särskilda koppling till förslaget om Bönens år, som utskottet fick behandla för två år sedan. Att 2010 ska bli Bönens år i Svenska kyrkan är gott, om än dock ganska okänt ännu i församlingarna. Såväl kyrkomötesledamöter som biskopar och stift har ett ansvar för att inspirera och främja detta initiativ, så att bönen som kyrkans livspuls blir såväl en god bild som en upplevd verklighet för många människor.

I förvaltningsberättelsen meddelas att projektet Glad, enkel, folklig kyrkomusik har slutförts. Utskottet vill påtala behovet av en reflektion över kyrkomusikens betydelse för gudstjänstutvecklingen. Det är viktigt att kyrkomusiken inte blir en avskild enhet utan integreras i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Uppsala den 23 september 2009

På Gudstjänstutskottets vägnar

Glenn Håkansson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Glenn Håkansson, ordförande, Timmy Leijen, Ulla-Britt Emanuelsson, Gun Andersson, Anna Karin Hammar, Katarina Ramnerö Ödestad, Ingegerd Flock Andersson, Gerd Johansson, Anders Åkerlund, Anna-Sara Walldén, Fredrik Nilsson, Kerstin Hesslefors Persson, Marianne Kronbäck, Christina Holmgren och Kaya Ålander.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johan Åkesson, Anita Eiderbrant Bylund, Tommy Eriksson, Ann-Kristin Forsman, Marija Kogler Johnsson, Ann-Sofie Persson, Laila Johansson, Birgit Ahlström, Ola Isacson, Lena Brolin, Ann-Christin Lind, Lars Arvidsson, Ingrid Skäremo och Ylva Wahlström.

Biskoparna Martin Lind och Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2009:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
år 2008**

Till Budgetutskottet

Ekumenikutskottet har getts tillfälle att yttra sig över Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:2.

Utskottet noterar att en stor del av den verksamhet som Kyrkostyrelsen beskriver i sin årsredovisning omfattar frågor som rör ekumenik och internationell mission och diakoni. Dessa frågor är och måste för framtiden vara en central uppgift för Svenska kyrkan. Utskottet ser med tillfredsställelse på det omfattande arbete som har gjorts och som nu görs inom ramen för internationell mission och diakoni liksom ekumenik.

Uppsala den 23 september 2009

På Ekumenikutskottets vägnar

Gerd Gullberg-Johnson, ordförande

Peter Lindvall, sekreterare

Beslutande: Gerd Gullberg-Johnson, ordförande, Bengt-Åke Gustafsson, Inger Svensson, Lars Stjernkvist, Agneta Brendt, Solveig Thorkilsson, Anna Lena Wik-Thorsell, Karin Uggla, Inga Alm, Erik A Egervärn, Birgitta Wrede, Angela Boëthius, Lennart Sacrédeus, Margareta Nybelius och Anki Erdmann.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Erik Jonsson, Sune Frisk, Lena Schachinger, Olof Marcusson, Christina Andersson, Astor Karlsson, Lars-Gunnar Frisk, Johan Sobelius, Margareta Ullhammar, Britta Olinder och Fredrik Sidenvall.

Biskoparna Carl Axel Aurelius och Erik Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2009:2y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
år 2008**

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse 2009:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2008.

Utskottet ser med tillfredsställelse att flera av de områden som finns inom utskottets beredningsområde lyfts fram och ges utrymme i årsredovisningen. Hit hör till exempel det diakonala arbetet, arbetet med barn och unga samt med klimatfrågor.

Inom flera av dessa områden görs stora insatser av den nationella nivån, och dessa önskar utskottet följs kontinuerligt i årsredovisningen. Utskottet konstaterar att programmet Barn och unga kommer att behöva stöd för att få genomslag i hela Svenska kyrkan. Likaså anser utskottet att etableringen av Hela världen, Svenska kyrkans internationella arbete, kommer att kräva resurser.

Utskottet uppskattar årsredovisningen: den är trevligt uppställd med illustrativt bildmaterial och kombinerar översiktlighet med intressant detaljinformation och inblickar i konkret verksamhet. Materialet, inklusive siffrorna, är lättillgängligt och ger värdefull läsning för den som vill veta mer om Svenska kyrkans verksamhet och ekonomi.

Uppsala den 23 september 2009

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Vanja Björsson, ordförande

Camilla Sundén, sekreterare

Beslutande: Vanja Björsson, ordförande, Bo E Nilsson, Birgitta Lindén, Rolf Forslin, Johan Lothigius, Hans Ulfvebrand, Åsa Ek, Per-Henrik Bodin, Olof Kjellström, Elisabet Nilsson, Roland Johansson, Sofia Särdaqvist, Helén Lindbäck, Kerstin Zetterberg och Terence Honglo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Hakon Långström, Inger Björkroth, Cecilia Brinck, Sven-Bertil Persson, Catarina Fondén, Christina Berglund, Gunvor Åsblom, Ingemar Åhs, Markus Holmberg och Berit Simonsson.

Biskoparna Ragnar Persenius och Lennart Koskinen har deltagit i utskottets överläggningar.